

TRABANTOVY TOULKY KNIHOU

průvodce na čtenářskou cestu
Bibli (nejen) pro prvočtenáře

ČÁST 4.

(KAPITOLY 211- 280)

2. Sam 5 – Ezd 10
Ef 6,10 – Zj 22,21

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost
psal jako svůj blog na:
toulkyknihou.wordpress.com
pod jménem Trabant)

TRABANTOVY TOULKY

KNIHOU – část 4.

Průvodce na čtenářskou cestu Biblií
(nejen) pro prvočtenáře

Část 4. (kapitoly 211 - 280)

2. Sam 5 – Ekd 10

Ef 6,10 – Zj 22,21

Jan Vojvodík

(jak jsem je sedm let pro radost psal jako svůj blog na
toulkyknihou.wordpress.com pod jménem Trabant)

211. O VELKÝCH VÍTĚZSTVÍCH A OPUŠTĚNÉM VOLANTU (2Sam 5 a Ef 6,10-24)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 5 (STARÝ ZÁKON)

Po sedmi a půl letech občanské války mezi Severním Izraelem a Judskem, dvěma částmi dříve jednotného Saulova království, dochází k usmíření. Judsko a Severní Izrael opět vytvářejí společný státní útvar, sjednotí se pod vládou společného krále Davida. Občanská válka vyhloubila mezi oběma společenstvími příkopy a vystavěla bariéry, které nelze zcela zasypat a odstranit. Nově vzniklý stát je tedy jakousi unií, sňatkem z rozumu – není bezešvý a nerozborný. Vznik této unie umožnila mimo jiné Davidova zdrženlivost, jeho státnické chování po smrti krále Saula, způsob, jakým projevoval svému předchůdci úctu.

Prvním zde zaznamenaným činem nového izraelského krále je dobytí Jeruzaléma, enklávy Jebúsejců uprostřed izraelského území. Jeruzalém je mocnou pevností a Jebúsejce ponechal v zemi již kdysi Jozue. Jebúsejskou pevnost Jeruzalém dobývá zřejmě Davidův vlastní vojenský oddíl, ti, kdo s ním dříve byli v emigraci. Dobytím jebúsejské enklávy

tak David získává vlastní území, dosud nezahrnuté v izraelských ani judských pozemkových tradicích; získává město později zvané jako Davidovo.

Výroky o „slepých a kulhavých“, uvedené v pasáži o dobytí Jeruzaléma, souvisejí s onou dávno zašlou dobou a jejich smysl je dnešnímu čtenáři zastřen. Snad šlo o posměšné označení jebúsejských božstev ve srovnání s Bohem Izraele.

Po dobytí Jeruzaléma následuje v textu krátká vsuvka o Davidových synech, kteří se za Davidova kralování narodili v Jeruzalémě.

Sjednocení Izraele je ohrožením pro okolní národy. Zatímco týrský král Chíram navazuje s Davidem přátelské styky, Davidovi sousedé Pelištejci jsou znepokojeni. Z jejich pohledu David, někdejší leník jednoho z pelištejských králů, nedávný izraelský emigrant v pelištejském azylu, sedm a půl roku vázal izraelské síly občanskou válkou, při níž nemohl Izrael pomýšlet na silové řešení problematických pelištejsko-izraelských vztahů. Situace se nyní radikálně mění – David vládne izraelské unii a nezdá se, že by chtěl vést izraelské státní záležitosti ve prospěch svých někdejších pelištejských ochránců. Pelištejské vojsko tedy uspořádá výpravu, jejímž cílem je Davida najít a eliminovat, protože právě David je postavou, která dává izraelské unii smysl a jednotu. Bez Davida se Izrael s vysokou pravděpodobností znovu rozpadne. David ovšem nekombinuje, spoléhá na svého

Boha, sází na Jeho doporučení. Výsledkem jsou dvě vítězné bitvy, které definitivně přeskupí poměr sil a navždy již neutralizují nepřijemného útočného souseda. Pelištejci již nikdy nebudou pro Izrael znamenat životní ohrožení, národní nebezpečí. Doba permanentní pelištejské hrozby, pod níž žil Izrael dlouhá desetiletí, skončila.

LIST EFEZSKÝM, KAPITOLA 6, verše 10 - 24 (NOVÝ ZÁKON)

K tomu novému životu v novozákonním křesťanském společenství, jak jej popisuje předchozí část textu, nejsme připraveni, neopírá se o nic, co bychom znali, co bychom si v minulosti osvojili. Křesťanský život je cesta po úzké cestě, cesta, kterou si vybíráme, pro kterou se rozhodujeme – a když na ni vstoupíme, po prvních pár krocích zjistíme, že na ní fouká, prší a padají kroupy jako pěsti. Chůzí po této cestě se protívíme „mocnostem, silám a všemu, co ovládá tento věk tmy, proti nadzemským duchům zla“. Tento Pavlův slovník úzce souvisí s dobou vzniku, neztrácí ovšem na aktuálnosti. Pouhou cestou do kostela se zlu nelze zprotivit; náboženství jako přídavek, náboženství jako maska, náboženství jako mimikry zlu nevedí, naopak, hraje mu do karet. Všude tam, kde se náboženství stává sázkou na Pavlova Boha, všude tam, kde se život pohybuje po úzké cestě

následování Ježíše, který je Kristus, důvěry a spoléhání na Něj, dostáváme se do konfliktu s vnějším prostředím, s iluzí toho, co je normální, co se nosí, s lidmi okolo, s mocnostmi, zly a protitlaký, které nás převyšují, které nás mohou zašlapat do země. Spolehnu-li se na svůj výkon, na své kombinace, na své pojištění a zajištění v tom, co mám, v tom, co umím, v tom, nač jsem zvyklý, budu semlet, sežvýkán, mé křesťanství mi bude rozšlapáno jako bábovička na pískovišti. Budu tvrdě vrácen do řady, do kostelní lavice, kde si své odsedím a k níž si své odchodím, a mé náboženství nebude nikomu přerůstat přes hlavu, protože bude sterilní, vyprázdněné, jen něco navíc, jen morálka, jen snaha o výkon, která nikam nevede a končí v krematoriu.

Chci-li obstát na té úzké cestě následování Ježíše, který je Kristus, kde budu terčem, lovnou zvěří a mužem určeným k likvidaci, nemohu spoléhat na svůj výkon, na nic, co znám, co umím, co dokážu. Boží výstroj a výzbroj, o které Pavel v dnešní kapitole hovoří, souvisí se spoléháním na Boha, ne na sebe, ne na své kombinace, ne na své úsilí. Na cestě, po které půjdu, budu svádět boj o každý metr, a ten boj se nebude odehrávat v tom, zda budu dost dobrý a dost výkonný, ale zda se vzdám svých kombinací a pojistek, zda se cele vydám Ježíši, který je Kristus, zda Jej nechám určovat směr a okolnosti mého života – protože jen tak mohu obstát, že před sebou nechám jít Jeho, těžkou váhu, která si poradí

se vším, co mě tu může potkat, a třeba i potká.

Křesťanství prožívané v každodenním odevzdání volantu svého života do rukou Ježíše, který je Kristus, v čekání na Jeho aktivitu, i když všechno mě nutí použít svaly, utéct nebo bojovat, podat výkon, zajistit se a pojistit, je jediným způsobem, jakým se platně realizuje má a tvá důvěra, má a tvá víra, má a tvá zbožnost. Všechno jiné je jen maska, mimikry, lhaní si do kapsy. Všechno své úsilí, které dokážeme shromáždit, je třeba použít na to, abychom pustili z ruky volant svého života a přenechali jej Ježíši, který je Kristus. Nechme na Něm, kam jím otočí, kam nás povede a co tam na nás přijde, ať je to cokoliv, třeba hrob, protože s Ním jsme v bezpečí i uprostřed zmaru.

A nenechme se zmást tím, jak málo spolupoutníků na té úzké cestě skutečného novozákonního křesťanství potkáme. Třeba právě naše putování tímto směrem přivede na cestu důvěry další poutníky. Podstatné je zůstat na cestě. Nechat se odstrojit ze svých výkonů. Pustit z ruky volant, jet životem na místě spolujezdce.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

212. O KORUNOVANÉ HORLIVOSTI A TÍSNĚ, KTERÁ ZDAŇUJE (2Sam 6 a Fil 1)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 6 (STARÝ ZÁKON)

Po eliminaci pelištejské hrozby se král David soustředí na upevnění izraelského náboženství. Největším náboženským symbolem z Mojžíšových dob, z počátků státního náboženství, je „Boží schrána svědectví“, pozlacená truhla s deskami Zákona, Áronovou holí a džbánem many. Boží schrána byla ztracena za Samuelova dětství v prohrané bitvě s Pelištejci, později byla Pelištejci vrácena jako náboženský symbol, který Pelištejcům působil neštěstí všude, kde jej uložili. Po návratu do Izraele byla schrána umístěna v Kirjat-jearímu, v domě Abinádabově, kde zůstala i po Saulově nástupu na trůn a během celé Saulovy vlády. Nový izraelský král David schránu v Kirjat-jearímu slavnostně vyzvedává a chce ji dopravit do Jeruzaléma, do svého královského sídla, aby posílil spojení královského úřadu s národním náboženstvím.

Převezení schrány je náboženská slavnost, průvod lidu,

národní svátek, symbolické dovršení dlouholetých válek s Pelištejci. V průběhu převozu dochází k incidentu, kdy spřežení táhnoucí vůz náhle změni naplánovaný směr jízdy. Na voze ovšem není přepravován běžný náklad, ale Boží schrána – a zbrklý Uza, který se do věci vloží a chtěl spřežení zabránit v odbočení, náhle umírá. Text neumožňuje bližší náhled, neposkytuje informace, pouze konstatuje. Cokoliv se týká Boží schrány jako největšího izraelského náboženského symbolu, je věc svrchovaně vážná, protože schrána a její obsah symbolizuje důvěru jako podstatu izraelského náboženství. Sebelépe míněné kombinace, kdy bereme Boží věci do svých rukou, jsou praktickým vyjádřením nedůvěry – a tyto souvislosti obklopují příběh nešťastného Uzy. Nečekaný zvrát způsobí přerušení cesty. David rozhoduje umístit schránu poblíž, v domě Obéd-edómově. Tři měsíce je schrána uložena u Obéd-edóma a její přítomnost Obéd-edómovu domu zjevně spíše prospívá, než škodí, na rozdíl od zkušeností, které se schránou před časem učinili Pelištejci. Král David se tedy rozhoduje dokončit převoz, umístit schránu definitivně v Jeruzalémě, královském sídelním městě. Izraelský král dává v průvodu doprovázejícím převáženou schránu najevo svou radost, tančí a poskakuje, což jej diskvalifikuje v očích jeho první manželky Míkal. Saulova dcera Míkal se nad Davidovým jednáním pohoršuje, příliš vážně bere svůj královský původ, cítí se jím být

oddělena – podobně jako my, když bereme vážně své postavení nebo původ, a cítíme se patřit k jinému, lepšímu světu než ti okolo. Mezi Davidem a Míkal dochází k rozkolu, Míkal už zůstane bezdětná.

David dokončí převoz a nechá uložit schránu v připraveném stanu. Následují slavnostní oběti, náboženská slavnost, završená obdarováním přítomných z královských spíží. Král dává najevo, že jeho úřad je úzce spojen s národním náboženstvím, že jedno patří k druhému, že obojí tvoří národní identitu, obojí produkuje izraelskou státnost. V praxi se později ukáže, že královský úřad je slabším a uměle přidaným článkem tohoto spojení, že státní náboženství se znovu stane jen národním a nakonec osobním, a že královský úřad selže a zanikne. Davidovou pohnutkou je ovšem zřejmě spíše náboženská horlivost, než politická vypočítavost – ta převáží až později, u jeho syna a vnuka, kteří jednou nastoupí na trůn po něm. Náboženská horlivost je sympatická, ale ošemetná, zaměřuje-li se na druhé, zaměřuje-li se ven. Neměňme svět, nebojujme za náboženství, ale otevírejme Davidovu Bohu sebe, své životy, své situace – a Davidův Bůh bude měnit nás, změněnými námi pak možná i naše okolí – a jsme-li náhodou „králi“, pak možná i to náboženství, i ten svět. Schrána smlouvy a její obsah symbolizuje důvěru izraelskému Bohu jako podstatu izraelského náboženství. Důvěra je vždy osobní, společná důvěra je množinou

jednotlivých osobních důvěr. Soustředíme se na důvěru Davidovu Bohu, ne na schránu, ne na symbol, ne na náboženství. Je to méně slavnostní, ale smysluplné.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 1 (NOVÝ ZÁKON)

List Filipským je psán z vězení. Pavel je vězněn pro svou misijní aktivitu, pro neskladnost nového, křesťanského náboženství v židovském a dokonce i nežidovském světě. Pozorný čtenář si hned v úvodních větách listu všimne paradoxu – Pavel považuje své uvěznění za přínos, za výhodu, za pomoc pro zvěst, kterou přináší. Skutečnost, že je vězněn pro evangelium o Ježíši, který je Kristus, povzbuzuje totiž ostatní zvěstovatele, dává jim jistotu, že Pavel i oni jdou správným směrem, když jejich činnost vyvolává odpor dosavadních náboženských a administrativních struktur. Nenechme si těmi staletími mezi námi a textem vnutit odstup mezi Pavlovou a naší situací. Následování Ježíše, který je Kristus, prožívání důvěrného vztahu s Ním vede k výrazné odlišnosti, myslíme jinak, jednáme jinak – a na vztah našeho okolí k nám to má stejný dopad, jako v Pavlově případě, i když nás za to v našem euroatlantickém civilizačním prostoru dnes zřejmě nikde nevsadí do vězení. Skutečná důvěra Ježíši, který je Kristus, skutečné následování, skutečné křesťanství

nás odděluje, vyčleňuje, vystavuje perzekuci jako ty, kdo se vymykají, kdo nejsou s davem, kdo se vyčleňují ze stáda – a tím vším ohrožují zavedené pořádky, tím vším působí pohoršení lidí, struktur i ďábelského (jakkoliv to zní pohádkově) zla. Následování Ježíše, který je Kristus a proto byl přibit na dřevo, obvykle nevede k pohodlí a klidu, ale k pronásledování a tísní. A právě tím je stvrzována jeho autenticita.

Ještě pozornějšího čtenáře možná zarazí Pavlovo neodmítání zvěstovatelů, kteří nové, křesťanské náboženství pojmají tak trochu jako byznys s vlivem, a Pavlovo uvěznění jako příležitost ovládnout hřiště. Pavel si je zřejmě jist, že křesťanství není ideologie, je si vědom živého Ježíše, který je Kristus, stojícího za křesťanským náboženstvím. Zvěst přežije ty, kdo ji zkreslují, a záchrana lidí, které přivedou, nespočívá na pohnutkách zvěstovatele, ale na živém důvěrném vztahu posluchačů s Ježíšem, který je Kristus. Přijít do křesťanského prostředí, vystavit se křesťanské zvěsti je podstatnější, než přesnost a pohnutky pozvání, které tam posluchače přivedlo.

A tak Pavel z vězení píše o své touze pracovat, která je větší než touha po odpočinku, po klidu. Vybízí k odvaze tváří v tvář nebezpečí. Upozorňuje, že utrpení ke křesťanství patří, doprovází jej – a on sám je toho příkladem. Následovat Ježíše, který je Kristus, důvěřovat Mu, je tím, oč v životě běží, Pavlově i našem – a tíseň, která s tím souvisí, je jen daní,

kteřou křesťan platí zavedeným strukturám a zvyklostem za svou odlišnost. Tehdy – i dnes, v něčem stejně, v něčem jinak – ale vždy nějak. Kdo vstoupí na cestu, zjistí, že je úzká – a pokud ne, ještě na ni nevstoupil, i když si myslí opak.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

213. O BOTÁCH V BÁBOVIČKÁCH A CESTĚ UPROSTŘED BAŽIN (2Sam 7 a Fil 2)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 7 (STARÝ ZÁKON)

Boží schrána je v Jeruzalémě, ten se stává náboženským centrem království a sídelním městem izraelského krále. Národ je zajištěn v bezpečných hranicích, tradiční rival – Pelištejci – je vojensky překonán. Situace se zdá vybízet k sjednocení kultu a trůnu, k vytvoření nábožensko-politického systému s pevným středem v Jeruzalémě – a je tedy potřeba vystavět chrám, Boží sídlo uprostřed lidu a co nejbližší trůnu, chrám jako oporu a potvrzení královské moci. Davidovy úvahy jsou rozumné, logické, politicky i nábožensky strategické, proto k nim prorok Nátan nic nenamítá, schvaluje je. Vzápětí však k Nátanovi promluví Hospodin a Nátan spěchá Davidovi vyřídit, že jejich Bůh má na věc jiný názor, že jejich Bůh má jinou strategii, že sňatek trůnu a oltáře se nekoná.

Nátan tlumočí Davidovi Boží ujištění o vzájemném úzkém vztahu Davida a Davidova Boha. Tlumočí Davidovi Boží ujištění, že životní cestě, která vedla k Davidovu zajištěnému

královskému dnešku, zjednával průchod Davidův Bůh, protože na něj, na Davida, vsadil a jej, Davida, miluje. Není ovšem Davidova věc, aby stavěl chrám, aby spojoval trůn s oltářem. Až přijde čas, povolá Bůh k této práci některého z Davidových potomků. Ne David Bohu vybuduje chrám, ale Bůh Davidovi vybuduje království. David je článkem v řetězu, životem v dějinách. Tam, kde má David sklon měřit situace a potřeby horizontem sedmdesáti let, horizontem lidského života, vnímá Bůh ne článek, ale řetěz, ne jeden život, ale množinu životů, představující dějiny. David buduje ze svého pohledu, Bůh vidí dál. Nejen David, ale i Davidovo království, i ten budoucí chrám zanikne, i to náboženství dojde cíle a nového začátku, až se jednou zlomí letopočet na před a po, jak o tom čteme v novozákonních kapitolách Toulek Knihou.

A David prokazuje pokoru, vděčnost, královskou velikost – skloní hlavu, opustí své kombinace, své plány, nechá si mluvit do svých královských vizí, do svých nábožensko-politických strategií, nechá si svým Bohem šlapat do královských báboviček. Projeví se jako král, jako izraelský král, jako král z Božího rozhodnutí, jako král, který ví, čím je, ví, komu věří, ví, nač a na koho sází.

Já i ty, stejně jako David, měříme situace, krachy a příležitosti svých životů horizontem sedmdesáti let a jsme rozčarováni, když se naše plány, vize, strategie pořád kymácejí, když náhle padají jako domečky z karet, když

přítomnost neurvale šlape po našich minulých bábovičkách a do závorky dává ty budoucí. Já i ty, stejně jako David, jsme články v řetězu, životy v dějinách. Projevit pokoru, vděčnost, sklonit hlavu, opustit své kombinace a nechat na Bohu kulisy a scénář našeho života, znamená pochopit, kde je realita a kde iluze, kde je horizont a kdo vidí za něj. Nelze to zvládnout bez důvěry, bez spoléhání, bez sázky na Boha, znovu a znovu, den za dnem podávané v sázkové kanceláři všednosti, orámované neóny doby a olepené reklamou na úplně jiné jistoty. Nelze to zvládnout bez selhání a pádů, ze kterých je třeba vždy znovu a znovu se škrábat na nohy, protože Davidův a náš Bůh je Bohem nových začátků. Po dnešní kapitole přijdou další, v životě Davida i v životech našich. Situace se mění, sázky se přijímají, reklama buší.

LIST FILIPSKÝM, KAPITOLA 2 (NOVÝ ZÁKON)

První polovina druhé kapitoly velmi pevně a rozhodně uvádí do způsobu života uvnitř křesťanského společenství. Emotivně, s odvoláním na svůj vztah ke členům filipského křesťanského okruhu, vyzývá Pavel filipské křesťany k převzetí nového životního stylu, v němž ctižádost a pýchu nahrazuje láska a pokora. Jako předobraz tohoto způsobu života staví Pavel svým tehdejším posluchačům i dnešním

čtenářům před oči starý křesťanský hymnus o Kristově lásce a pokoře, která Ježíše, proto, že se rozhodl být Kristem, stojí život, člověka zachraňuje a vede na cestu opuštění ctižádosti, opuštění pýchy, cestu rezignace na své představy o životě a jeho zajištění, cestu sázky na Ježíše, který je Kristus, děj se co děj, stůj co stůj. Jen tak lze žít skutečně křesťanský život.

Křesťanství není nálepka na životě, který žiji podle svých představ a své volby, není ani certifikát, ani berlička, není něco navíc, nadstavba, odchozená cestou do kostela a odsezená v kostele. Křesťanství je cestou následování Ježíše, který je Kristus, cestou, na které sebe sama odevzdávám Jemu, rezignuji na svou ctižádost, nechci mít nic společného s pýchou, toužím po lásce, toužím po pokoře – a zároveň si uvědomuji, že takové lásky a pokory nejsem schopen, že moje láska a moje pokora je vždy jen v závorce, vždy jen v uvozovkách, vždy karikována sobectvím a strachem o ztrátu postavení, zajištěnosti, vlastních nároků a práv.

Takový život, ke kterému Pavel úpěnlivě vyzývá, není možné žít z našich vlastních sil, z našeho vlastního usilování. Je možné jej pouze přijímat ze vzájemného vztahu s Ježíšem, který je Kristus, otevíráním v důvěře a spoléháním na svého Boha navzdory všemu a všem. Jen tak lze pustit z dlaně záchranné lano sobectví a důrazu na vlastní zajištěnost, vydat se na cestu přes propast nejistoty s vědomím Jeho dlaně pod nohama, i když nás všechno kolem přesvědčuje o tom, že

vlastně padáme.

„Je to Bůh, který v nás působí, že chceme i činíme, co se Jemu líbí“. Nejen chceme, ale i činíme, ano, činíme. Ne z vlastní síly, ne jako náboženský výkon, ne jako úsilí o správné chování – to nikam nevede, to je slepá cesta, kde naše křesťanství utone, zajde, aniž to budeme schopni rozpoznat. Ono „činění“ přichází jako dar, jako změna myšlení, která je odpovědí na důvěru, na spoléhání, a jejich praktické projevy. To je podstata křesťanského životního stylu, křesťanství v praxi – a setkat se s ním lze tak zřídka proto, že většina křesťanů krátkozrace usiluje o výkon, ne o důvěru, protože snaha o výkon je nám blízká, jsme na ni zvyklí, ještě nám nedošlo, že nikam nevede. „S bázni a chvěním uvádějte ve skutek své spasení“ není požadavek na výkon, ale na důvěru, na spolehnutí a jejich praktické projevy – tudíž vede cesta, všude kolem jsou bažiny. Na této cestě lze být ostatním směrovkou, ukazatelem, majákem, protože důvěra a spoléhání se v praxi projevuje nepřehlédnutelně, je naprosto jiná než to, co je běžné, než to, co se nosí.

Závěr kapitoly se věnuje praktickým záležitostem, jistě zajímavým a poučným, ale to klíčové, to zásadní, zaznělo předtím – a ta první polovina druhé kapitoly Listu Filipským patří k nejsilnějším a nejdůležitějším místům Pavlových novozákonních listů.

Těším se na vás příště!

Váš Trabant

214. O BOJI O BUDOUCNOST A KVALITÁCH V ODPADKOVÉM KOŠI (2Sam 8 a Fil 3)

DRUHÁ KNIHA SAMUELOVA, KAPITOLA 8 (STARÝ ZÁKON)

Poprvé v historii vede Izrael, nový národ, který před časem kolonizoval kanaánskou vysočinu, zahraniční válečnou kampaň, expanduje ze svých hranic. Bůh celá staletí před Davidem povolal Abrahama ze vzdáleného zahraničního velkoměsta, aby žil na kanaánské vysočině jako imigrant, a tam Abraham předal své náboženství, známost se svým Bohem, své rodině. O Abrahamovu rodinu Bůh zvláštním způsobem pečoval, vyváděl ji z kombinací, kterými se chtěli Abrahamovi potomci zajistit, dával jim najevo, že je Bůh vyžadující důvěru, ne úsilí o výkon. Později povolává Mojžíše a konstituuje z výrazně rozrostlé rodiny národ, stává se předmětem jeho náboženství; z Abrahamova a Mojžíšova Boha se stává Bohem Izraele. Národ je pod Božím vedením vyváděn z kombinací, kterými se chce zajistit, opakovaně dostává najevo, že Bůh Izraele je Bůh vyžadující důvěru, ne úsilí o výkon. Izraelský národ získává životní prostor, když kolonizuje kanaánské území, když poráží, eliminuje a